Protokoll fört vid sammanträde med KSO styrelse

Datum: Fredagen den 15 november 2024. Tid 09.00 - 11.30. Gimo Herrgård.

Närvarande

Oskarshamns kommun: Andreas Erlandsson (S), Lucas Lodge (M), Sven-Gunnar Persson (KD) och Leif Axelsson, SD.
Varbergs kommun: Jeanette Qvist (S), Kent Norberg (S).
Östhammars kommun: Fabian Sjöberg (M), Lennart Owenius (M), Lisa Norén (S) och Jonas Lennström (S).

Tjänstepersoner: Kersti Ingemarsson, Östhammars kommun.

KSO- samordnare: Ted Lindquist.

Övriga närvarande

Vid sammanträdet deltar även en extern föredragande, projektledare Anders Hallberg, Naturvårdsverket.

Dagordning

1. Mötesprotokoll KSO- styrelsen 2024-09-27.

Föreligger protokoll från styrelsemötet den 27 september.

Beslut

Protokollet gås igenom och läggs till handlingarna.

---

2. Rapporter från medlemskommunerna.

Östhammars kommun/Lokala säkerhetsnämnden vid Forsmarksverket

Framkommer att kommunledningen under onsdagseftermiddagen hade larmats med anledning förmodad brand på Forsmarksverket. Räddningstjänsten hade larmats till området kring Forsmarks kärnkraftverk, där rök ska ha utvecklats i tunnlar under marken.

Flera personer fastnade i rökfyllda tunnlar under jorden vid SFR. Räddningstjänst kunde konstatera att det handlade om en kabel-brand. Kommunledningen trodde det var en övning. Framkommer vikten av att få ett liknande larm bekräftat för att kunna bedöma omfattningen. Konstateras att händelsen föranledde full medie-aktivitet under eftermiddagen.

Vidare framkommer av rapporten att F3 står till 27/1 med anledning av problem med den nya lågtrycksturbinen F3, som har installerats i år. Turbinens skovlar har nu studerats och indikationer på sprickor har hittats.

Varbergs kommun/Lokala säkerhetsnämnden vid Ringhalsverket

Lokala säkerhetsnämnden hade ett sammanträde i september. Driften löper på liksom nedmonteringen av R1 och R2. R3 och R4 har inga planerade stopp och revisionen avslutades i september. Några nya förelägganden från SSM har inte noterats. Projektet ESTER fokuserar på ett starkare Ringhals för att hantera tidigare förelägganden från myndigheten.

Vidare framkommer att samrådet med Vattenfall med flera berörda parter om ny kärnkraft på Väröhalvön pågår. Pågår diskussioner tjänstemannanivå om samrådet. Vattenfall vill samråda med kommunen och myndigheter innan man går vidare. Ett naturreservat och Natura 2000- område berörs. Ett samråd avser en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) och ett annat rör en detaljplan. Framkommer att det är en känslig fråga med anledning av den vackra naturen i området. Även Ringhalspersonal har synpunkter. Eftersom området är en tätbefolkad när-region finns det synpunkter i ärendet. Samtidigt är det fortfarande så att det är en utmaning att få allmänheten till de informationsmöten som säkerhetsnämnden anordnar. Med anledning härav har nämnden i uppdrag att diskutera dessa frågor. Vidare framkommer också att Varbergs kommun har ansökt om medel till ett pilotprojekt för ny kärnkraft hos Naturvårds-verket.

I anslutning till rapporten framhåller ordföranden att han bedömer att ingen kommun förmodligen kommer att säga ja till ny kärnkraft innan det finns ett nytt kärnavfallsprogram.

Lisa Norén framhåller att säkerhetsnämnden i Östhammar har samma erfarenheter nämnden i Varberg med svårigheter att nå ut till allmänheten. Troligen måste säkerhetsnämnderna ut och hitta målgrupperna på plats. Mer av en ”Hands-On approach”.

Vidare framhåller Jonas Lennström det faktum att ingen svensk forskning har skett kring kärnteknik i många år. Därför finns ett stort behov av högre utbildning inom kärnteknik-området.

Fabian Sjöberg informerar om att Östhammars kommun har försöka dra ihop kommunerna för att diskutera utbildningsfrågorna. I kommunen finns dels Vattenfallsgymnasiet i Forsmark, som också har elever från olika delar av landet, dels Wilhelm Haglund gymnasiet i Gimo, som nu ska läggas ned på grund av bristande elevunderlag och dålig ekonomi. Det är svårt att fylla de 20 platser som finns. Nu tar gymnasiet inte in fler elever.

Ett möte har anordnats i Uppsala med alla berörda parter i länet och alla tyckte det var synd att gymnasiet skulle läggas ned. Östhammars kommun undrar varför det inte kan finnas ett gymnasium i länet som skulle kunna erbjuda platser inom teknik och som de berörda kommunerna kunde samlas kring. Fabian framhåller att Haglundgymnasiet trots allt inte är nedlagt ännu. Även sådant som garanterade sommarjobb under utbildningen skulle dra elever.

Lennart Owenius är ledamot i Haglunds gymnasiets styrelse och informerar om att gymnasiet får medel från Sandvik Coromant, men att eleverna har gått till andra arbetsgivare, som inte vill betala för utbildningen. Susanne Qvist nämner i sammanhanget så kallad lärlingsutbildning där man får betalt även under praktik, lov och sommarjobb. Frågan blir därför om denna möjlighet har testats även om det egentligen ska vara en sista utväg.

Lucas Lodge nämner i sammanhanget att den internationella CET- konferensen som genomfördes i Oskarshamn den 18/9-20/9 med 260 delegater även hade 70 KTH- studenter som deltagare. Vid kommande konferens kommer även Chalmers- studenter att erbjudas samma möjlighet.

Oskarshamns kommun och lokala säkerhetsnämnden vid Oskarshamnsverket

Mellanlagret Clab är nu uppe i 8 000 ton använt kärnbränsle så domstolsbeslutet med tillstånd utbyggnad är välkommet. O3 körs på full effekt och har gjort det sedan revisionen förutom vid planerade effektregleringar samt ventilprov. Per oktober var tillgängligheten 99,7 %. Ett antal effektregleringar har genomförts under sommaren och hösten vid perioder av låg efter-frågan på el. Effektregleringar på O3 har blivit allt vanligare eftersom väderberoende el-produktion har ökat i Sverige. Ventilprov genomförs var tredje månad. När det gäller ned-monteringen av O1/O2 är projektets målbild att till 2028-12-31 ha monterat ned anläggningarna och optimerat 27 864 ton avfall. Arbetet med nedmontering i stort går enligt plan där bland annat inga allvarliga olyckor eller tillbud har inträffat.

Vidare framkommer att kommunen har lämnat in en pilotprojektansökan till Naturvårdsverket.

Beslut

Rapporterna anses mottagna.

———————

3. Kärnkraftsprövningsutredningens Expertgrupp

Regeringen har utsett Pernilla Sandgren som särskild utredare för ny kärnkraft. Den särskilde utredaren ska se över nuvarande regler för att underlätta för ny kärnkraft. Syftet är att nå regeringens målsättning att Sverige senast år 2040 ska ha 100 procent fossilfri elproduktion. Kärnkraft är en viktig del i att nå det målet. Kraven på strålskydd och kärnsäkerhet, i fortsättningen kallat strålsäkerhet, ska vara oförändrat höga. Uppdraget är uppdelat i tre steg med slutdatum; del 1: 2024-12-30, del 2: 2025-08-29 och del 3: 2026-02-26.

Till utredningen är även en så kallad Expertgrupp knuten med ett tjugotal representanter. Uppdragen enligt steg 1-3 ovan handlar om effektivisering, men med fortsatt hög strålsäkerhet.

En konsekvensutredning ska göras och förslagen som läggs ska vara analyserade enligt utpekade områden. I det arbetet kommer Expertgruppen med sin breda sammansättning att vara till stor hjälp. KSO:s ordförande är utsedd till ledamot i Expertgruppen. Uppdragen enligt steg 1-3 handlar om effektivisering, men med fortsatt hög strålsäkerhet. Under 2025 kommer det att arbetas med del 3 och 4 i utredningen. I Expertgruppen finns representanter från följande: regeringskansliet, SSM, SKR, mark-och miljödomstolen, energiföretagen, Fortum, Vattenfall, Kärnfull Next och Blykalla, Svenska Naturskyddsföreningen samt KSO. Uniper är inte med i expertgruppen.

Den första delen av uppdraget omfattar initialt tillstånds-processen för ny kärnkraft. Nästa fråga rör avgiftsnivåerna som industrin betalar till SSM. Avgiften ska täcka kostnaden, men inga ”över-avgifter” bör förekomma. Del ett ska slut-redovisas hösten 2024. Del två i uppdraget omfattar kärnavfalls-programmet med den nya typen av SMR- avfall. Denna del ska redovisas 2025- 12-31. Den tredje och sita delen i uppdraget rör anpassning av beredskaps- och planeringszonerna. Del tre ska slutredovisas 2026.

Samtidigt pågår ett antal andra utredningar och uppdrag såsom:
Kärnkraft:
-Kärnkraftssamordnaren(KN 2024:01)
-Riskdelning vid investering i nya kärnkraftsreaktorer (Fi2023/03276)
-Ny kärntekniklag(SOU 2019:16)
-Uppdrag har givits till olika myndigheter såsom SSM, Riksgälden och Statskontoret avseende: förhandsprövning, kärnavfallsavgifter och säkerheter samt-teknikstöd-organisation.

Prövningsprocessen:
-Regeringsprövningsutredningen(SOU 2024:11)
-Miljötillståndsutredningen(KN 2023:02)
-Kortare ledtider för elnätsutbyggnad, tillståndspiloter(EiR2023:09)
-Effektivisering av processen för anslutning till transmissionsnätet (SvK, 2024-02-01) -En tydligare process för tillståndsprövning av elnät (Prop. 2023/24:88)
-STEM –Riksintresse och områden för fossilfri energiproduktion.

Ordföranden, som är ledamot i Expertgruppen, informerar om att gruppen inte kommer att ha några fler möten under den första delen av uppdraget. Utredningens förslag ska lämnas till miljöministern längre fram. Presskonferenser kommer också att genomföras. Del 2 i uppdraget som rör kärnavfallet startar på nyåret. Den andra delen omfattar många intressanta frågor såsom elnätet- och trans-missionsnätet och frågan om dubbelprövning enligt Miljöbalken och Kärntekniklagen. Avgifts-nivåerna ska också läggs fast. Stor del av SSMs verksamhet finansieras av avgifter, men industrin tycker de är för höga redan idag.

Fabian Sjöberg nämner Kanada som exempel där det kanadensiska KSO/CANHAC erhåller ett belopp motsvarande 5 miljoner kronor till verksamheten från tillsynsmyndigheten. Myndigheten anser det angeläget med aktiva kommuner så att dessa inte behöver förlita sig på industrin och skatter.

Beslut

Ärendet anses mottaget.

_____

4. Uppföljning av Statskontorets regeringsuppdrag om översyn av s.k. nämndmyndigheter bl. a. de lokala säkerhetsnämnderna.

Vid dagens sammanträde föreligger dels regeringskansliets remisshandlingar med anledning av uppföljningen av Statskontorets regeringsuppdrag om översyn av s.k. nämndmyndigheter bl. a. de lokala säkerhetsnämnderna, dels KSO- samordnarens förslag till gemensamma synpunkter från KSO till regeringskansliet.

Statskontoret har fått i uppdrag av regeringen att analysera uppgifterna för och organiseringen av de myndigheter under regeringen som leds av en nämnd. Se bilaga. Uppdraget har redovisats till finansdepartementet den 13 juni 2024. Det finns totalt 45 nämndmyndigheter. Regeringskansliet har därefter berett ärendet. Reflektioner i.s.m. styrelsens tidigare sammanträde: ”Samtidigt slås fast att kärnkraft är ett nationellt ansvar och inte ett kommunalt ansvar. För övrigt finns det idag inga naturliga kontaktytor gentemot industrin och myndigheterna utöver de lokala säkerhetsnämnderna. Ur en demokrati- och insynsaspekt kan frågan ställas var Statskontoret/staten ska gör de effektiviseringsvinster som regeringsuppdraget till stor del handlar om!?” Statskontoret föreslog i sin rapport till regeringen att en fördjupad utredning skulle göras i delen som rör de lokala säkerhetsnämnderna. I september har regeringskansliet remitterat Statskontorets rapport till de lokala säkerhetsnämnderna för yttrande, men, som sagt, delen som rör säkerhets- nämnderna specifikt kommer uppenbarligen en senare. Säkerhetsnämndernas yttranden ska vara inlämnade senast den 30 november. Nämndsekreterarna och samordnaren har haft kontakt i ärendet.

Vid styrelsemötet den 27/9 fick Presidiet i uppdrag att diskutera frågan om eventuella gemensamma KSO- synpunkter över Statskontorets rapport. Ärendet ska behandlas vid dagens styrelsemöte.

Samordnaren redovisar förslaget till gemensamma synpunkter från KSO, som föreligger vid sammanträdet.

Ordföranden framhåller att kommunerna tar ett nationellt ansvar i dessa frågor och kommunerna får arbete och välstånd tillbaka, men relativt lite ersättning för uppdraget i de lokala säkerhetsnämnderna (400 000 kr/år). Vidare framkommer att Oskarshamnsnämnden, utöver framförda synpunkter från KSO, kommer att lägga till text om behovet av öppenhet/transparens från industrin. Tidigare kunde man besöka anläggningarna, men nu är området runt kärnkraftverken in stängslat och ingen kommer längre in. Säkerhetsnämnden behandlar yttrandet vid sitt sammanträde den 27/11.

Susanne Qvist framhåller att Ringhalsnämnden sammanträder den 22/11 och att hon kommer att diskutera Varbergs yttrande med ordföranden som inte deltar i dagens styrelsemöte.

Fabian Sjöberg tillägger att numera ska säkerhetsnämnderna även betala tillbaka oförbrukade medel till statsmakterna.

Beslut

- Föreliggande gemensamma KSO- synpunkter i ärendet ska avges till regeringskansliet.
- Noteras att de lokala säkerhetsnämnderna kommer att yttra sig som egna remissinstanser.

---

5. Frågan om ev. nya medlemskommuner i KSO – uppföljningsrapport

SMR-förstudier pågår på tre befintliga platser/medlemskommuner (Nyköping, Oskarshamn och Varberg). SMR-förstudie pågår även vid Marviken i Norrköpings kommun. Dessutom finns Westinghouse Bränslefabrik i Västerås kommun samt ESS och MAX IV i Lunds kommun (Internationellt centrum som är världs- ledande inom materialvetenskap och life-science. MAX IV invigdes 2016 och planen är att ESS ska börja leverera forskning 2027). Finns behov av analys rörande förutsättningarna för eventuellt medlemskap ser ut. Även behov av en plan inför framtiden gällande potentiellt möjliga platser/kommuner m.a.a. regeringens satsning på ny kärnkraft. Presidiet har beslutat att KSO:s ordförande ska kontakta Västerås kommun och vice ordföranden ska kontakta Lunds kommun. Regeringens planer och lagstiftning för ny kärnkraft kan också komma att innebära nya lokaliseringar.

Styrelsen har tidigare beslutat att KSO ska fortsätta att följa frågan och att rapporter emotses efter kontakterna med Västerås och Lunds kommuner.

Ordföranden framhåller att intresserade kommuner i nuläget skulle kunna hänvisas till hemsidan och den information och kontaktuppgifter som finns. Om det kommer in intresserade kommuner så frågorna tas upp därifrån. KSO kan eventuellt också bjuda in till en erfarenhetskonferens!?

Sven-Gunnar Persson anser att KSO bör kräva viss mognad hos de medlemmar som antas framöver. KSO -samarbetet ska inte behöver omstartas från noll vid varje tillfälle en ny medlem väljs in i samarbetsorganet.

Fabian Sjöberg gör en jämförelse med Norge där ett samarbetsorgan nu har bildats. Där har man valt att ha så kallade ”Insynsmedlemmar”, som betalar viss ersättning. Fabian menar att det exempelvis skulle gälla Östhammars grannkommun Tierp, som då är med att betalar verksamheten.

KSO- samordnaren framhåller att KSO:s riktlinjer från 2021 behöver ses över i sammanhanget. Av de nuvarande framgår att medlemskommuner är ”kommuner med kärnteknisk verksamhet”.

Beslut

- Presidiet får i uppdrag att hantera medlemsfrågan.
- Presidiet får även i uppdrag att diskutera möjligheten att KSO anordnar en erfarenhets-konferens för intresserade kommuner.
- Styrelsen fortsätter att följa upp frågan enligt tidigare beslut.
- KSO- samordnaren får i uppdrag att se över nuvarande riktlinjer för KSO.

6. Rapport från work-shop ”Kärnkraft i lokalsamhället”- ”Samverkansforum ny kärnkraft” den 6/11.

På uppdrag av nationella kärnkraftsamordnaren planerar RISE ett nytt projekt som omfattar berörda kommunerna, länsstyrelser och regioner m. fl. vid utbyggnaden av ny kärnkraft.

Vid ett samverkansforumsmöte den 6/11 deltog bland annat representanter för Oskarshamns kommun, Varbergs kommun och Östhammars kommun samt KSO-samordnaren.

Vid styrelsens sammanträde den 27/9 medverkade RISE med ett externt föredrag om det planerade samverkansprojektet och en dialog fördes kring ett antal frågor från RISE som vägledning inför forskningsinstitutets fortsatta arbete med projektet.

Noteras att samordnaren kommer att skicka ut presentationerna från den 6/11. Oskarshamns kommun och KSO- samordnaren medverkade i programmet.

Vid tidigare sammanträde framhölls vikten av att KSO och medlemskommunerna deltar vid dessa möten.

Vid dagens sammanträde diskuteras samverkansmötet och de som deltog konstaterar att det var en blandad grupp vid mötet med väldigt olika förutsättningar, erfarenheter och kunskaper. En brokig skara kommuner dessutom. KSO bör därför avvakta och se vilka kommuner so beviljas pilot-projektbidrag av Naturvårdsverket. Konstateras att intressanta ansökningar har lämnats in av Oskarshamns, Varbergs och Östhammars kommuner.

Beslut

- Rapporten från samverkansmötet anses mottagen.

---

7. Remiss av promemoria Finansiering och riskdelning vid investeringar i ny kärnkraft (Fi 2023:F). Förslag på modeller för finansiering och riskdelning för nya kärnkraft-reaktorer.

Promemorian är remitterad till KSO, men inte till kommunerna. Remisstiden löper ut den 3/12.

Styrelsen har vid tidigare diskussion i ärendet ansett att KSO inte ska yttra sig specifikt över riskdelningsmodellen utan trycka på långsiktiga investeringar och lokalsamhället och kärnkraftens påverkan i kommunerna. Likaså bör kommunerna trycka på vikten av insyn och lokal kompetensen långsiktigt. Kommunerna kommer att ta ett nationellt ansvar för dessa frågor och då bör statsmakterna kompensera kommunerna för detta.

Ordföranden framhåller att ny kärnkraft kommer att innebära långsiktiga investeringar i infra-struktur för kommunerna.

Fabian Sjöberg menar att det finns anledning att eventuellt också påminna om den tidigare förändringen där intäkter i form av fastighetsskatt till kommunerna förändrades för att istället tillfalla staten. Skulle då kunna ersätta olika former av bidrag till kommunerna.

Beslut

- Presidiet och samordnaren får i uppdrag att avge yttrande till regeringskansliet. Presidiet bör även kunna överväga om möjligheten till kommunala intäkter i form av fastighetsskatt från industrin ska tas upp i sammanhanget.

---

8. Rapport från SSM:s Nationella strålsäkerhetsdag den 9/10.

Strålsäkerhetsmyndigheten anordnade den 9/10 en så kallad Nationell Strålsäkerhetsdag. Förutom SSM medverkade även ledande företrädare för industri, akademi, offentlig förvaltning och civil-samhället.

Ordföranden medverkade i programmet och en rapport lämnas vid dagens sammanträde. Som kommunal företrädare redovisades Oskarshamns kommuns erfarenheter av att ha kärntekniska anläggningar i kommunen och hur kommunen/KSO ser på den påverkan en byggnation av eventuella nya anläggningar kan komma att få på lokalsamhället (på människa och miljö). Programmet handlade i övrigt om de utmaningar som finns för att upprätthålla strålsäkerheten i alla delar som rör den befintliga kärnkraften och även säkerställa att eventuell ny kärnkraft utvecklas på ett strålsäkert sätt.

Beslut

- Rapporten anses mottagen.

9. Reflektioner efter KSO-mötet i Östhammar den 14/11-15/11, inkl. säkerhetsnämnderna.

Vid dagens sammanträde lämnas reflektioner efter KSO- mötet.

Framkommer att det var mycket bra studiebesök vid Forsmark den första eftermiddagen. Styrelsen anser det är mycket viktigt att kunna träffas fysiskt. Ett stor tack framförs till Östhammars kommun.

Lisa Norén anser att det också hade varit värdefullt med en träff den 13/11 på kvällen eftersom en del delegater anlände redan den eftermiddagen/kvällen.

Susanne Qvist anser att programmen vid dessa fysiska möten också skulle kunna innehålla ett kommunbesök för utbyte av kommunala erfarenheter.

Beslut

- Styrelsen framför ett varmt tack till Östhammars kommun för ett intressant program och bra möte i god samvaro.
- Vid kommande fysiska möten i medlemskommunerna bör programmet om möjligt även innehålla ett kommunbesök för utbyte av kommunala erfarenheter.
- Ärendet anses i övrigt mottaget.

10. Budgetförslag 2025. Principiell diskussion om budgetförutsättningarna kommande år.

Vid dagens sammanträde föreligger ett förslag till budget 2025.

Kostnaderna uppgår till totalt 335 000 kronor. Intäkterna uppgår till 250 000 kronor. Underskottet på 85 000 kronor. Förslaget bygger på 2024 års budget där intäkterna utgörs av differentierade medlemsavgifter. Kävlinge kommun har lämnat samarbetsorganet per 2023-12-31, vilket har påverkat budgeten och intäkterna negativt (-40 tkr). Presidiet föreslår därför att en del av KSO:s ackumulerade överskott ianspråktas i likhet med 2023 och 2024. Samtidigt bör ambitionen vara att inför 2026 uppnå en budget i balans genom konkreta och aktiva åtgärder enligt nedanstående överväganden:

1. Ett budgetförslag i balans 2025.
2. Kostnader på en rimlig nivå m.h.t verksamheten. Processen kring ny kärnkraft och KSO:s medverkan i denna kan komma att påverka kostnaderna.
3. Ökade intäkter (begränsad justering av medlemsavgifternas nivåer, fortsatt möjligt med differentierade avgifter - nya medlemmar och associerade medlemmar.
4. Potentiella nya medlemma: Västerås (Bränslefabriken), Lund (ESS). Övriga möjliga platser/kandidater för ny kärnkraft (SMR) enligt regeringens bedömning av strategiska platser (ett tiotal).

Styrelsen diskuterar KSO:s ekonomi och under diskussionen berörs även hur de lokala säkerhetsnämndernas anslag nyttjas. Även möjligheterna att höja avgiften till KSO berörs.

Beslut

- Föreliggande förslag till budget 2025 godkänns.

---

11. Regeringsuppdrag till Naturvårdsverket för att underlätta kommuners planering och arbetssätt med tillståndsprocesser för effektivare etablering av ny kärnkraft och medel till pilotprojekt. Redovisning av kommunernas inlämnade pilotprojekt- ansökningar.

Enligt regeringsuppdrag ska Naturvårdsverket under 2024/25 finansiera och samordna utvalda kommuners arbete, i form av pilotprojekt, med att utveckla arbetssätt för en koordinerad process för att möjliggöra effektiva plan- och tillståndsprocesser för etablering av kärnenergianläggningar. En ambition är att de olika pilotprojekten ska kunna dra nytta av varandras erfarenheter. Naturvårdsverkets ska koordinera pilotprojekten vad gäller arbetssätt och processer så att projekten kan dra nytta av varandras erfarenheter för god framdrift. I det ligger också att ta vara på det arbete som görs i kommuner med befintlig kärnkraft.

Kärnkraftkommunernas styrelse har den 27 september utsett KSO- samordnaren som kontaktperson gentemot Naturvårdsverket. Samordnaren har haft avstämningsmöten med Naturvårdsverkets projektledare Anders Hallberg.

Oskarshamns, Varbergs och Östhammars kommuner har tagit fram ansökningar om pilotprojekt. Kommunernas ansökningar ska ha inkommit till myndigheten senast den 12 november. Samordnaren har fått möjlighet att ta del av ansökningarna.

Vid dagens sammanträde deltar Naturvårdsverkets projektledare med ett extern föredrag om myndighetens regeringsuppdrag. Se punkt 17 nedan.

Beslut:

- Samordnaren får i uppdrag att skicka ut kommunernas pilotansökningar till KSO-kommunerna.
- I övrigt anses informationen mottagen.

12. Omvärldsbevakning/GMF- rapporter

a) Rapport från konferensen ”Radioactive Waste Management-A Civil Society Perspective”, Bryssel den 17 oktober.

Fabian Sjöberg informerar om att alla organisationer får bidrag, men inte kommunerna för att delta i möten med mera som arrangeras av EU. GMF har därför tillskrivit EU- Kommissionen i frågan.

b) Rapport GMF årsmöte och konferens i Salamanca, Spanien, den 7-9 oktober.

Förutom årsmötesförhandlingar genomfördes även ett studiebesök vid ENUSA bränslefabrik i Juzbado. GMF- diskussioner förs även om framtidsstrategin för europanätverket.

Fabian Sjöberg anser att det var ett bra studiebesök på bränslefabriken, som visade sig även vara leverantör till Forsmarksverket.

Presidiet i GMF uppmanar medlemmarna att skicka in förslag/uppslag till arrangemang.

c) Rapport från möte med EU- Kommissionens energiforum, ENEF, i Prag den 30/9-1/10.

d) Rapport från möte med det globala Partnerskapet för kärntekniska kommuner...

e) Rapport från IAEA Technical Meeting on strengthening local stakeholder engagement 21-25 oktober, Wien.

f) Avisering av planerad konferens m.a.a. kärnkraftsutbyggnad i Pommern, Polen, 18-19 mars 2025. Framkommer att representanter från GMF- nätverket medverkar i programmet.

Beslut

GMF- rapporterna anses mottagna..

13. Presidiets förslag till sammanträdestider för KSO- styrelsen 2025.

Vid sammanträdet föreligger presidiets förslag till mötesplan 2025 enligt nedan:

- 21 mars, kl. 09.00-11.30 (digitalt).
- 9 maj, kl. 09.00-11.30 (digitalt).
- 26 september, kl. 09.00-11.30 (digitalt)
- 20-21 november (~~6-7 november~~). Fysiskt möte i Varbergs kommun (lunch-lunch).

Lisa Norén informerar om att det föreslagna sammanträdet den 6-7 november krockar med den regionala försvarskonferensen i Uppsala län. Förslag framkommer om att sammanträdet istället äger rum den 20/11-21/11.

Vidare föreslås att Kersti Ingemarsson ska skickar ut digitala mötesinbokningar för beslutade datum.

Beslut

- Förslaget till sammanträdesdagar för styrelsen 2025 fastställes efter ändring av mötes-datumet i november enligt förslag ovan.
- Kersti Ingemarsson får i uppdrag att skicka ut digitala mötesbokningar till styrelsen.

14. Rapport från kontakter med norska kommuner som avser att bilda ett norskt KSO/motsv.

Haldens kommun är en av ett 50- tal norska kommuner som håller på att bilda nätverket ”Kernekraftskommunerne”. Kommunen är även medlem i europanätverket GMF. De norska kommunerna önskar ett erfarenhetsutbyte med KSO. Samordnaren är i kontakt med Haldens kommun, som samordnar de norska kommunernas arbete.

Det norska nätverket planerar en medlemskonferens den 24/1-25/1 2025. Norrmännen planerar även ett möte i Halden den 25 februari med intresserade danska kommuner. KSO är inbjudet till dessa möten.

Presidiet och samordnaren har tidigare fått i uppdrag att föra en fortsatt dialog med de norska kommunerna. Norrmännen har föreslagit att KSO:s presidium föreslår ett mötesdatum.

Beslut

- Presidiet och samordnaren får i uppdrag att föra en fortsatt dialog med det norska kommunnätverket.

---

15. Rapport om genomförd översyn/uppdatering av KSO:s webbplats. Fråga om översyn av KSO:s mediestrategi från 2010, och översyn KSO mediestrategi.

Samordnaren informerar om den översyn/uppdatering som gjorts av KSO:s webbplats. Av säkerhetsskäl har det visat sig finnas behov av att byta webbplattform. Samtidigt har det gjorts en nödvändig översyn av innehållet på hemsidan, som publicerades 2020.

Vidareföreslår samordnaren att en översyn också görs av KSO:s mediestrategi från 2010.

Beslut

- Samordnaren får i uppdrag att se över KSO:s mediestrategi.
- Rapporten anses i övrigt mottagen

---

16. Övriga frågor.

Några övriga frågor föreligger inte.

17. Externt föredrag från Naturvårdsverket rörande myndighetens regeringsuppdrag för att underlätta kommuners planering och arbetssätt med tillståndsprocesser för effektivare etablering av ny kärnkraft och medel till pilotprojekt.

Föredragande Naturvårdsverket: projektledare Anders Hallberg.

Naturvårdsverket har fått ett regeringsuppdrag för att underlätta kommuners planering och arbetssätt med tillståndsprocesser för effektivare etablering av ny kärnkraft genom medel till pilotprojekt. Regeringen har avsatt 5 miljoner kronor 2024 och ytterligare 5 miljoner kronor 2025 till att höja beredskapen kring ny kärnkraft i kommunerna. Detta avser pilotprojekt där både etablerade kärntekniska och nya kommuner har kunnat söka pengar före den 12/11. Bland KSO-kommunerna har Oskarshamn, Varberg och Östhammar sökt medel till intressanta pilotprojekt som bland annat rör både etablering av ny kärnkraft och andra fossilfria energislag samt plan- och miljöfrågor i samband med processerna. Naturvårdsverkets beslut förväntas i mitten på december månad i år.

Anders Hallberg kan informera om att 11 kommuner har lämnat in ansökningar, men han kan inte kommentera ansökningarna i övrigt.

För myndigheten innebär uppdraget ett öppet förhållningssätt. Allt som kan göras för att höja kommunernas beredskap och arbetssättet i övrigt är i fokus. Projekten ska bidra till lärande. När det gäller ny kärnkraft ska förslagen omfatta lämplig etablering ur ett elsystemperspektiv. Det finns ett behov av rätt sammansättning bland projekten. Under våren 2025 sker projektarbetet. Redovisning till myndigheten ska göras senast den 30/9 2025. Myndigheten förbereder en ny ansöknings-omgång efter nyår när direktiven från regeringen har kommit. Naturvårdsverket samverkar även med andra statliga myndigheter inom området. Kontaktpersoner finns nu på länsstyrelserna, men ännu inte Kalmar län.

Enligt regeringsuppdraget ska myndigheten ta tillvara på arbetet i kommuner med befintlig kärn-kraft och därför undrar projektledaren vad det finns för information som KSO har som kan vara till nytta för nya kärntekniska kommuner. Anders Hallberg understryker behovet av att kunna dra igång samverkan för input till en projektbank. Myndigheten önskar att ta upp möjligheterna för KSO/medlemskommunerna att under våren 2025 dela med sig av erfarenheter, t.ex. från påbörjade detaljplanearbeten, till de pilotprojekt som då förhoppningsvis kommit igång.

Efter föredraget följer en dialog med styrelsen enligt nedan.

Susanne Qvist framhåller att det även i befintliga kärntekniska kommuner nu finns anledning att fundera på vad kommunerna egentligen har behov av. Några områden som nämns är följande: vatten/avlopp, kompetens, beredskap, säkerhet, information till allmänheten och förståelse bland förtroendevalda. Det är också bra att koppla ihop befintliga kärnkraftskommuner och presumtiva nya för erfarenhetsutbyte.

KSO- samordnaren ställer en fråga om hur det blir med de parallella processerna som dels regeringens kärnkraftssamordnare, dels Naturvårdsverkets driver utifrån sitt regeringsuppdrag? Av svaret framgår att myndigheten samverkar med Kärnkraftsamordnaren. Anders Hallberg anser att Kärnkraftssamordnarens uppdrag är mer långsiktigt än myndighetens.

Ordföranden framhåller att kärnkraft ställer krav på samhället och det nationella ansvar kommunerna tar i sammanhanget kräver tid och resurser. Samtidigt är det en generationsväxling i kommunerna och det finns därför behov av kunskapsöverföring både bland förtroendevalda och tjänstepersoner. Kommunerna har anledning att fundera över dessa frågor och göra riskanalyser och se över beredskapszonerna. Kommunerna skriver långsiktiga kontrakt trots skiftande opinion över tiden. Samtidigt är det viktigt att reflektera över hur samhället ser ut idag, exempelvis när det gäller medielandskapet jämfört med 1970- tal då kärnkraften etablerades i landet. Nu lever vi med sociala medier och påverkanskampanjer (”Fake News”).

Sven Gunnar Persson framhåller den mångåriga erfarenhet som finns på befintliga platser. Inte minst kring förankring och delaktighet. Man kan inte bortse från och glömma dessa viktiga erfarenheter och det behöver de nya kommunerna inse och förstå.

Fabian Sjöberg menar att de nya kommunerna förhåller sig till vad som regering och myndigheter för fram på nationell nivå, men inte så mycket till vad som krävs på lokal nivå. Därför är det intressant att studera hur man arbetade när kärnkraften byggdes upp i Sverige. Vilka är dagens förutsättningar för stat, region och kommuner? KSO och medlemskommunerna kan därför medverka till att de nya kommunerna inte behöver lägga resurser på dyra konsulter. Framhålls också att Blykalla och Kärnfull Next inte har några färdiga lösningar för hantering av den nya typen av kärnavfall och slutförvar som krävs. Stora resurser krävs till detta. Viktigt att även den nationella nivån börjar inse vikten av avfallsfrågorna och slutförvaret samt att det måste finnas en klar finansiering för dessa delar i systemet.

Jonas Lennström framhåller vikten av att man går parallellt med kärnavfallsfrågorna och etableringen av ny kärnkraft.

Susanne Qvist påtalar att dessa frågor kräver sin tid och som inte är något man löser med en ”Quick-Fix”.

Avslutningsvis ställer Anders Hallberg några frågor till styrelsen enligt nedan:

a) Kan myndigheten kanalisera dessa frågor till KSO- samordnaren?
   Svaret är Ja och samordnaren samverkar med Presidiet.

   Konstateras att det även finns behov av intern samordning i KSO, och underlaget behöver sedan sammanställas. Myndigheten framhåller att de behöver ett underlag först till våren 2025.

b) Är Oskarshamn och Varberg beredda att dela med sig av sina erfarenheter från planarbetet?

Svar Ja.

18. Avslutning.

Ordföranden framför ett tack till Anders Hallberg, Naturvårdsverket, för ett intressant externt föredrag och dialog. Avslutningsvis tackar ordföranden styrelsen för ett bra möte.

Andreas Erlandsson
Ordförande

Ted Lindquist
Samordnare/Gen.sekr.